

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa J. Z.

przeciwko B. C.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 listopada 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt I ACa (...)

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwana wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, potrzebę wykładni

przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie oraz oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.). Za istotne zagadnienie prawne pozwana uznała konieczność udzielenia odpowiedzi na pytanie o „rozliczenie majątkowe konkubinatu, które nie jest w prawie polskim dotychczas usankcjonowane, a rozstrzyganie o rozliczeniu konkubinatu następuje przy wykorzystaniu różnych instytucji prawnych jak bezpodstawne wzbogacenie i na podstawie bliżej nieokreślonych zasad słuszności (jak w niniejszej sprawie).” Pozwana postulowała, by Sąd Najwyższy określił szczegółowo, jakie instytucje mogą być użyte do rozliczenia konkubinatu. Zarzuciła, że po jej stronie nie wystąpiło bezpodstawne wzbogacenie. O oczywistej zasadności skargi miało natomiast świadczyć to, że „cały proceder budowania domów rozpoczął się od sprzedaży mieszkania matki pozwanej W. W. za 170 tysięcy złotych i Sąd II instancji nie wziął tego pod uwagę. Z tych pieniędzy zaczęło się budowanie domów i kupowanie działek przez matkę pozwanej W. W.. Ponadto Sąd Apelacyjny w (...) nie wziął pod uwagę dowodów w sprawie, które były mu przedkładane na etapie II instancji, a niweczyły one twierdzenia Sądu I instancji.”

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problemy sformułowane przez pozwaną nie mają cech określonych wyżej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego niemal jednolicie przyjmuje się, że do

rozliczenia konkubinatu, w tym nakładów dokonanych przez konkubentów na majątek jednego z nich, mają zastosowanie przepisy art. 405 i n. k.c., chyba że szczególne okoliczności faktyczne sprawy wskazują na istnienie innej podstawy prawnej tych rozliczeń (zob. m.in. uchwały z 30 września 1966 r., III PZP 28/66, OSNCP 1967, nr 1, poz. 1, z 30 stycznia 1970 r., III CZP 62/69, niepubl., z 27 czerwca 1996 r., III CZP 70/96, OSNC 1996, nr 11, poz. 145 oraz wyroki z 7 maja 2009 r., IV CSK 27/09, niepubl., z 26 czerwca 1974 r., III CRN 132/74, niepubl. i z 16 maja 2000 r., V CKN 32/00, OSNC 2000, nr 12, poz. 222). Za odosobnione i poddane krytyce w literaturze należy uznać stanowisko zajęte w uchwale z 30 stycznia 1986 r., III CZP 79/85, OSNCP 1987, nr 1, poz. 2), iż nakłady jednego z konkubentów na majątek drugiego powinny być rozliczane według przepisów o zniesieniu współwłasności. Stanowisko, że rozliczenie takie powinno odbywać się na zasadach art. 226 k.c., nie dotyczy rozliczania nakładów dokonanych w czasie trwania konkubinatu, a innych rozliczeń między posiadaczem i właścicielem nieruchomości.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wiąże się z ewidentną i widoczną już na pierwszy rzut oka wadliwością zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Obowiązkiem skarżącego powołującego się na tę przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wskazanie na zastosowany lub mający zastosowanie w sprawie przepis, który sąd drugiej instancji naruszył w stopniu kwalifikowanym w związku z niezasadnym zastosowaniem lub niezastosowaniem. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest jednak samo w sobie oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia i do istnienia takiego związku między wytykanym uchybieniem, a wynikiem postępowania w sprawie powinien zmierzać skarżący (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, niepubl.).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy pozwanej o ewidentnej wadliwości zaskarżonego postanowienia, której stwierdzenie nie

wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Zarzuty skarżącej koncentrują się bowiem wokół ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, a odnoszących się do tego, jakie składniki majątku i za jaką cenę zostały nabyte przez matkę pozwanej i powoda w trakcie trwania ich związku. Tymczasem z art. 398³ § 3 k.p.c. wynika, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej byłby związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżąca nie bierze przy tym pod uwagę ustaleń i ocen Sądów *meriti* na temat tego, w jaki sposób działania powoda powiększyły majątek gromadzony przez niego wspólnie z matką pozwanej, przy wyjściowym założeniu, że środki na zakup kolejnych działek i przeważająca część środków na budowę domu pochodziły z majątku matki pozwanej, lecz koncentruje się na cenie uzyskanej ze sprzedaży mieszkania przez matkę. Sądy *meriti* oceniły dowody i szczegółowo wyjaśniły swoje ustalenia w tym zakresie. W postępowaniu kasacyjnym ustalenia te nie mogą być podważane.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

ke